

Asia: VN/28915/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi jokamiehenoikeuden nojalla luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä

ETL:n Luonnontuoteteollisuusyhdistys (LTTY) kannattaa luonnontuotealan toimintaperiaatteiden täsmentämistä sekä keskeisten toimijoita ja viranomaisia koskevien velvoitteiden säätämistä lailla. Erityislainsäädäntö huomioi paremmin luonnontuotealan erityisyyden kuin työsuhde ja on velvoittavampi kuin nykyinen aiesopimusmalli.

Pykäläkohtaiset kommentit:

2 § Soveltamisala

Toisessa pykälässä lakia kerrotaan sovellettavan ostajiin, jotka ovat kutsuneet kerääjän maahan ja ostajiin, jotka eivät ole kutsuneet kerääjää maahan, mutta joka itse tai jonka lukuun joku muu taho järjestää kerääjälle majoituksen, keruuvälineet ja -varusteet tai ajoneuvot pääasiallisena tarkoituksenaan saada ostetuksi näiden keräämiä luonnontuotteita. Luonnontuotteiden kerääjien 'kutsuminen' Suomeen ei ole yleisesti tunnettu käsite. 'Kutsuminen' tulisi kuvailla perusteluosaan.

Marjakaudella jokamiehenoikeuksilla luonnontuotteita kerää Suomessa useissa eri tarkoituksissa maahan tulleita ulkomaalaisia. Koska maahantulon tarkoitus on merkityksellinen, perusteluosaan tulisi selventää, että laki ei koske esimerkiksi niitä ulkomaalaisryhmiä, jotka tulevat Suomeen kausityöntekijöiksi esimerkiksi puutarhatiloille ja keräävät vapaa-ajallaan luonnonmarjoja.

5 § Kerääjän Suomeen kutsuvan ostajan edellytykset

5 §:ssä kerääjän Suomeen kutsuvalle ostajalle asetettavat luotettavuutta ja taloudellista vakavaraisuutta koskevat edellytykset tulee asettaa myös 2 §:ssä määritellylle ostajalle, joka ei toimi kutsujana. Jälkimmäisten luotettavuuden ja vakavaraisuuden tarkistaminen on yhtä oleellista kerääjien oikeusaseman parantamisessa kuin asian tarkistaminen kutsujayritysten osalta. Asia on tärkeä myös yritysten tasavertaisen kohtelun näkökulmasta.

7 § Ansioiden maksaminen ja kulujen veloittamista koskevat kiellot

7 §:n mukaan kerääjän Suomeen kutsuneella ostajalla on velvollisuus maksaa kerääjän kaikki keruuansiot ennen kerääjän maasta poistumista.

Velvoitteeseen poikkeuksena tulee huomioida poimijan ennalta suunnittelemttomat maasta poistumiset.

7 §:ssä säädetään velvollisuudesta huolehtia siitä, ettei ostaja tai ostajan lukuun toimiva taho peri kerääjältä maksua rekrytoinnista eikä Suomeen ja Suomesta pois matkustamiseen liittyvistä palveluista eikä korkoa mahdollisesta kerääjän matkakulujen rahoittamisesta.

Suomessa toimivalla yrityksellä on rajalliset mahdollisuudet valvoa kaukana kolmansissa maissa yrityksen lukuun toimivan tahon toimintaa. Lain perusteluosaan tulisi selventää huolehtimisvelvollisuuden laajuutta, koska muualla lainsäädännössä (esimerkiksi työturvallisuuslain yleinen huolehtimisvelvoite) huolehtimisvelvoite on lähellä ankaraa vastuuta. Huolehtimisvelvollisuutta voisi täsmentää esimerkiksi seuraavalla lauseella: Ostajan huolehtimisvelvoite tarkoittaisi sitä, että ostaja pyrkisi käytettävissä olevin kohtuullisin keinoin (esimerkiksi sopimusehdoin) varmistamaan sen, etteivät sen lukuun toimivat tahot peri kerääjiltä 7 §:ssä määriteltyjä maksuja tai korkoja.

8 § Työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät

On tärkeää, että Pohjois-Pohjanmaan TE-toimistolla on jatkossakin TEMin määräämä valtakunnallinen erikoistumistehtävä ulkomaalaisten luonnontuotteiden kerääjien neuvonnassa. Näin jo kertynyttä asiantuntijuutta ja osaamista pystytään hyödyntämään hallinnon ja yritysten kannalta parhaalla tavalla.

Viranomaisten ja elinkeinon edustajien välille on viime vuosina kehittynyt hyvä yhteistyömalli (esimerkiksi ennen ja jälkeen marjakauden käytävät keskustelut ja annettavat raportit kokonaistilanteesta). Aiesopimusmalliin kytkeytyneen jatkuvan tiedonvaihdon tulisi jatkua yritysten ajankohtaisen tiedonsaannin varmistamiseksi.

9 § Luonnontuotekeruulain rikkomus

Lakiesityksen 9 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että poimijat (tulisi olla kerääjät) Suomeen kutsuneen ostajan tai myöhemmän muun poimijoita (tulisi olla kerääjiä) majoittavan ostajan vastuuhenkilö tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö ehdotetun lain 6 § tai 7 §:ssä säädetyn velvollisuuden olisi tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, luonnontuotekeruulain rikkomuksesta sakkoon.

Luonnontuotekeruulain rikkomuksen rangaistusvastuun edellytyksenä olisi sekä tahallisuus että tuottamus. Kuitenkin erityisesti lakiehdotuksen 6 § sisältää seikkaperäisiä velvoitteita, joiden noudattaminen saattaa osoittautua myöhemmin arvioituna puutteelliseksi, vaikka ostaja pyrki toimimaan huolellisesti. Siksi tulisi harkita, että 9 §:ää muutettaisiin siten, että tuottamus poistettaisiin vastuuperusteena ja korvattaisiin törkeällä huolimattomuudella.

10 § Valvonta

Luonnontuoteteollisuusyhdistyksen yritykset ovat jo vuosia toivoneet luonnonmarjojen keruuseen erikoistunutta valvojaa. Lain perusteluosassa on kuvattu luonnontuotealan valvontaan osallistuvat valvovat viranomaiset, joita on jatkossa useita. Yritysten tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi eri puolella Suomea toimivilla valvovilla viranomaisilla tulee olla hyvä asiantuntemus jokamiehen oikeudella tapahtuvasta luonnonmarjojen keruutoiminnasta. Hallinnossa tulee hyödyntää Pohjois-Pohjanmaan TE-keskuksen asiantuntemus ja kokemus luonnonmarjojenkeruusta.

Säynevirta Marika
Elintarviketeollisuusliitto ry - Luonnontuoteteollisuusyhdistys